

การรับรู้เกี่ยวกับหลักสูตรและแนวโน้มการศึกษาต่อในหลักสูตรนิเทศศาสตร์
ในยุคการสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์

The Perception Regarding Curriculum and the Tendency of
Further Education in the Communication Arts Program in the
Communication Era Through Social Media

ปริยา รินรัตนากร Pariya Rinrattanakorn^๑

Received: *March 1, 2019*

Revised: *April 25, 2019*

Accepted: *April 30, 2019*

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรับรู้และแนวโน้มการศึกษาต่อหลักสูตรนิเทศศาสตร์ของประชาชนในเขตจังหวัดชลบุรีในยุคการสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสนทนากลุ่มจำนวน ๔๐ คน และใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณโดยการแจกแบบสอบถามจำนวน ๖๐๐ ตัวอย่าง ผลการศึกษาพบว่า ปัจจุบันหลักสูตรนิเทศศาสตร์ได้มีการปรับเปลี่ยนทั้งสาขาวิชาและเนื้อหาวิชาให้มีความสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพการในยุคปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดด้านปรัชญาการศึกษาที่มุ่งเน้นการศึกษองค์ความรู้ใหม่และพัฒนาคนให้มีความเหมาะสมกับความต้องการของตลาดแรงงาน อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยยังพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้หลักสูตรนิเทศศาสตร์ด้านเนื้อหาวิชาและด้านด้านสาขาวิชาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ในขณะที่การรับรู้ด้านโอกาสทางวิชาชีพและด้านกรนำไปใช้ประโยชน์โดยรวมอยู่ในระดับดี นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างมีแนวโน้มศึกษาต่อหลักสูตรนิเทศศาสตร์อยู่ในระดับปานกลาง กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีการรับรู้และมีแนวโน้มการศึกษาต่อหลักสูตรนิเทศศาสตร์แตกต่างกัน และการรับรู้หลักสูตรนิเทศศาสตร์มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับแนวโน้มการศึกษาต่อหลักสูตรนิเทศศาสตร์

คำสำคัญ: แนวโน้มการศึกษาต่อ, หลักสูตรนิเทศศาสตร์, ปรัชญาด้านการศึกษา, สื่อสังคมออนไลน์

^๑ หลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี Master of Communication Arts Program, Sripatum University Chonburi Campus, Thailand.
E-mail: perunyar@yahoo.com

Abstract

The objectives of this research are to investigate the perception and the tendency of further education in the Communication Arts program of people in Chonburi Province in the communication era through social media. The researcher formulated the qualitative method by creating focus group discussion with forty participations and established quantitative method by collecting six hundred questionnaires. The findings found that nowadays, the Communication Arts program has been adapting both Discipline and content in order to be appropriate with the changing of present circumstances. These changes are consonant with educational philosophy conceptualization that concentrated on studying the new knowledge and developing human resources to be suitable with working market requirements. Furthermore, the findings found that the respondents have the total perception regarding Communication Arts curriculum in the aspects of content and discipline at the moderate level whereas in the aspects of occupational opportunities and utilizations at the high level. The respondents have the total tendency of further education in the Communication Arts curriculum at the moderate level as well. The respondents, who have the different occupations, will have the different perception and the different tendency of further education in the Communication Arts Program. Moreover, the perception regarding this program has the positive relationship with the tendency of further education in the Communication Arts program.

Keywords: tendency of further education, Communication Arts program, educational philosophy

๑. บทนำ

หากจะกล่าวถึง “หลักสูตร” ที่มีการจัดการเรียนสอนอยู่ในระดับอุดมศึกษา จะพบว่ามียุทธศาสตร์หลายหลักสูตรด้วยกันและหนึ่งในนั้นก็คือ หลักสูตรนิเทศศาสตร์ ซึ่งเป็นหลักสูตรที่มีพัฒนาการมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน โดยหัวใจสำคัญของการเรียนหลักสูตรนิเทศศาสตร์ ก็คือ เน้นการเรียนรู้ทักษะและกลยุทธ์ด้านการสื่อสารในหลากหลายมิติ เมื่อย้อนไปถึงต้นกำเนิดของหลักสูตรนิเทศศาสตร์ ก็พบว่า “นิเทศศาสตร์” เป็นคำที่มีรากศัพท์ มาจากคำสองคำคือ คำว่า “นิเทศ” และคำว่าศาสตร์ “ศาสตร์” ซึ่งในภาษาอังกฤษคือ คำว่า communication arts แปลว่า ศาสตร์แห่งการสื่อสาร คำว่า “นิเทศ” หมายถึง การชี้แจง แสดง จำแนก ส่วน “ศาสตร์” หมายถึง ระเบียบวิชาหรือความรู้ ดังนั้นนิเทศศาสตร์ จึงหมายถึง วิชาที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารของมนุษย์ในทุกรูปแบบ

ในยุคต่อมาเมื่อสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมเปลี่ยนแปลงไป หลักสูตรนิเทศศาสตร์ ก็ได้พัฒนาการเรียนการสอนให้มีความสอดคล้องกับบริบททางเศรษฐกิจและสังคมเพิ่มมากขึ้น โดยได้เปิดสอนสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการโฆษณา และการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำองค์ความรู้ด้านการสื่อสารที่ได้จาก หลักสูตรนิเทศศาสตร์ไปประยุกต์ใช้กับมิติด้านธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากนิเทศศาสตร์มีลักษณะเป็นสหวิชาที่สามารถบูรณาการองค์ความรู้เข้ากับศาสตร์วิชาอื่น ๆ ได้จึงได้มีการนำองค์ความรู้ด้านนิเทศศาสตร์

ไปประยุกต์ใช้ในการขจัดปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การสื่อสาร การสื่อสาร^๒ จนกระทั่งมาถึงในยุคปัจจุบันเป็นยุคที่การสื่อสารผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ (social network) ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินชีวิตและการดำเนินธุรกิจรูปแบบของสื่อและการสื่อสารปรับเปลี่ยนรูปแบบไป กล่าวคือ มีเครื่องมือทางการสื่อสารใหม่ ๆ และมีการแพร่กระจายของข่าวสารเพิ่มมากขึ้น^๓ รวดเร็วยิ่งขึ้น ปฏิสัมพันธ์ของผู้คนบนโลกออนไลน์มีมากขึ้น ผู้คนหันมาให้ความสนใจและมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันบนโลกออนไลน์สูงขึ้น ประกอบกับเกิดการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของภูมิภาคต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้หลักสูตรนิเทศศาสตร์ต้องมีการปรับตัวด้วยเช่นกัน

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาองค์ความรู้เกี่ยวกับการรับรู้หลักสูตรนิเทศศาสตร์ และแนวโน้มการศึกษาต่อหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในยุคการสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๒.๑ เพื่อศึกษาการรับรู้ และแนวโน้มการศึกษาต่อในหลักสูตรนิเทศศาสตร์ของประชาชนในเขตจังหวัดชลบุรี

^๒ วิรัช ลภีรัตนกุล, นิเทศศาสตร์กับการประชาสัมพันธ์เพื่อการตลาด, (กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดยูเคชั่น, ๒๕๔๔), หน้า ๑๙-๒๖.

^๓ ภิเชก ชัยนิรันตร์, การตลาดแนวใหม่ผ่าน social media, (กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดยูเคชั่น, ๒๕๕๓), หน้า ๑๓ - ๑๖.

๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างลักษณะทางประชากรของประชาชนในเขตจังหวัดชลบุรีกับการรับรู้เกี่ยวกับหลักสูตรนิเทศศาสตร์ และแนวโน้มการศึกษาต่อในหลักสูตรนิเทศศาสตร์

๒.๓ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้เกี่ยวกับหลักสูตรนิเทศศาสตร์กับแนวโน้มการศึกษาต่อในหลักสูตรนิเทศศาสตร์ของประชาชนในเขตจังหวัดชลบุรี

๓. สมมติฐานของการศึกษา

๓.๑ ประชาชนในเขตจังหวัดชลบุรีที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกัน มีการรับรู้เกี่ยวกับหลักสูตรนิเทศศาสตร์ แตกต่าง

๓.๒ ประชาชนในเขตจังหวัดชลบุรีที่มีลักษณะประชากรแตกต่างกัน มีแนวโน้มการศึกษาต่อหลักสูตรนิเทศศาสตร์ แตกต่าง

๓.๓ การรับรู้เกี่ยวกับหลักสูตรนิเทศศาสตร์ของประชาชนในเขตจังหวัดชลบุรี มีความสัมพันธ์กับแนวโน้มการศึกษาต่อในหลักสูตรนิเทศศาสตร์

๔. วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (mixed methods research) โดยแบ่งรูปแบบการวิจัยออกเป็น ๒ ระยะ คือ ระยะที่ ๑ ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) และระยะที่ ๒ คือ ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชาชนทั้งเพศชาย หญิงที่มีอายุระหว่าง ๑๘ ปี - ๕๐ ปี ที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออก ซึ่งได้แก่ จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง และจังหวัดจันทบุรี รวม ๔ จังหวัด โดยจัดการสนทนากลุ่ม (focus group discussion) กับกลุ่มตัวอย่างทั้ง ๕ กลุ่มอาชีพ คือ นักเรียน/นักศึกษา พนักงานองค์กรเอกชน ผู้ประกอบการธุรกิจส่วนตัว และสื่อมวลชน อาชีพละ ๑ กลุ่ม รวมเป็น ๕ กลุ่ม กลุ่มละ ๘ คน รวมได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน ๔๐ ตัวอย่าง และเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถามจำนวน ๖๐๐ ตัวอย่าง

วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ในการเลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นตัวแทนในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (multi-stage sampling) กล่าวคือ ใช้วิธีการเก็บกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) เพื่อเลือกจังหวัดที่อยู่ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออก และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (accidental sampling) เก็บข้อมูลจนครบ ๖๐๐ ตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ และแบบสอบถาม สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ โดยแบ่งคำถามออกเป็น ๓ ตอน คือ คำถามเกี่ยวกับลักษณะทางประชากร คำถามเกี่ยวกับการรับรู้หลักสูตรนิเทศศาสตร์ ทั้ง ๔ ด้าน คือ ด้านเนื้อหาวิชา ด้านสาขาวิชา ด้านโอกาสทางวิชาชีพ และด้านการนำไปใช้ประโยชน์ มีค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ ๐.๙๒

และคำถามเกี่ยวกับแนวโน้ม การศึกษาต่อในหลักสูตรนิเทศศาสตร์ มีความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ ๐.๙๑ โดยผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยรวมเท่ากับ ๐.๙๒

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ได้แก่ ความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และสถิติเชิงอนุมาน (inferential statistics) โดยใช้สถิติ การทดสอบ t-test การวิเคราะห์ ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) และใช้การคำนวณหาค่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) ทำยที่สุด ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัย ที่ได้จากระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ และ ผลการวิจัยที่ได้จากระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ มาวิเคราะห์ร่วมกัน

๕. ผลการวิจัย

ตอนที่ ๑ ลักษณะทางประชากร

ผลการศึกษาวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่าง เป็นนิสิต/นักศึกษา มากที่สุด จำนวน ๑๕๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๒๐ มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มากที่สุด จำนวน ๓๗๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๒.๓๐

ตอนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ หลักสูตรนิเทศศาสตร์

ด้านเนื้อหาวิชา ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้หลักสูตรนิเทศศาสตร์ ด้านเนื้อหาวิชาโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ๓.๕๕ เมื่อพิจารณา ในรายละเอียด

พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ว่าเนื้อหาวิชา สามารถพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้มีทักษะการ นำเสนอได้เป็นอย่างดี มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ๓.๖๙ แต่อยู่ในระดับปานกลาง และน้อยที่สุด คือ กลุ่มตัวอย่างรับรู้ว่าการหลักสูตรมีการ ปรับปรุง เนื้อหาวิชาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ของสังคม อยู่ในระดับปานกลาง โดยมี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๓๓

ด้านสาขาวิชา ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้หลักสูตรนิเทศศาสตร์ ด้านสาขาวิชา โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ๓.๕๑ เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ว่าเป็นปัจจุบัน หลักสูตรมีสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร การสื่อสารสื่อดิจิทัล มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ๓.๕๙ แต่อยู่ในระดับปานกลาง น้อยที่สุด คือ กลุ่มตัวอย่างรับรู้ว่าการหลักสูตรมีการปรับปรุง พัฒนาสาขาวิชาให้มีความหลากหลายแตกต่าง ไปจากเดิม อยู่ในระดับปานกลาง โดยมี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๖

ด้านโอกาสทางวิชาชีพ ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้หลักสูตรนิเทศ ศาสตร์ ด้านโอกาสทางวิชาชีพ โดยรวม อยู่ใน ระดับดี มีค่าเฉลี่ย ๓.๙๐ เมื่อพิจารณาใน รายละเอียด พบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีการรับรู้ ว่าโอกาสทางวิชาชีพของผู้สำเร็จการศึกษาใน หลักสูตรไม่ได้มีเฉพาะศิลปิน ดารา นักร้อง ดี เจ หรือนักพูด มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ๓.๙๕ อยู่ใน ระดับดี และน้อยที่สุด คือ กลุ่มตัวอย่างรับรู้ ว่าผู้สำเร็จการศึกษาในหลักสูตรสามารถ ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับด้านการตลาด การ ส่งเสริมการขายให้แก่องค์กรธุรกิจต่าง ๆ ได้ อยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๕

ด้านการนำไปใช้ประโยชน์ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้หลักสูตรนิเทศศาสตร์ ด้านการนำไปใช้ประโยชน์ โดยรวม อยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ย ๓.๙๐ เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ความรู้ในหลักสูตรสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในงานด้านการติดต่อกับสื่อมวลชน (เช่น หนังสือ พิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์) มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ๔.๒๓ อยู่ในระดับดี และน้อยที่สุด คือ ความรู้ในหลักสูตร สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการประกอบธุรกิจได้อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๗๙

โดยภาพรวม ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้หลักสูตรนิเทศศาสตร์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย ๓.๗๕ เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ด้านโอกาสทางวิชาชีพ และด้านการนำไปใช้ประโยชน์ มากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๐ คืออยู่ในระดับดี และน้อยที่สุด คือ การรับรู้หลักสูตรนิเทศศาสตร์ ด้านสาขาวิชา มีค่าเฉลี่ย ๓.๕๑ อยู่ในระดับปานกลาง

ตอนที่ ๓ ข้อมูลเกี่ยวกับแนวโน้มการศึกษาต่อในหลักสูตรนิเทศศาสตร์

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีแนวโน้มการศึกษาต่อในหลักสูตรนิเทศศาสตร์ โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย ๓.๕๓ เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าหลักสูตรนิเทศศาสตร์เป็นหลักสูตรที่เข้ากับยุคการสื่อสารสังคมออนไลน์ มากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ๔.๐๘ อยู่ในระดับดี และน้อยที่สุด คือ กลุ่มตัวอย่างมีการพูดคุย/สอบถามข้อมูล/แลกเปลี่ยนความ

คิดเห็นกับบุคคลอื่นเกี่ยวกับหลักสูตรโดยมีค่าเฉลี่ย ๓.๐๘ อยู่ในระดับปานกลาง

ตอนที่ ๔ การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ ๑ ประชาชนในเขตจังหวัดชลบุรีที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกัน มีการรับรู้เกี่ยวกับหลักสูตรนิเทศศาสตร์แตกต่างกัน

สมมติฐานย่อยที่ ๑.๑ สมมติฐานย่อยที่ ๑.๑ อาชีพที่แตกต่างมีการรับรู้เกี่ยวกับหลักสูตรนิเทศศาสตร์โดยรวมแตกต่างกัน กล่าวคือ ผู้ที่เป็นนักเรียนมีการรับรู้เกี่ยวกับหลักสูตรนิเทศศาสตร์ โดยรวมน้อยกว่า ผู้ที่เป็นนิสิต/นักศึกษา ในขณะที่ผู้ที่เป็นนิสิต/นักศึกษามีการรับรู้เกี่ยวกับหลักสูตรนิเทศศาสตร์ โดยรวมพนักงานเอกชนและผู้ประกอบธุรกิจส่วนตัว และผู้ที่ประกอบธุรกิจส่วนตัว มีการรับรู้เกี่ยวกับหลักสูตรนิเทศศาสตร์ โดยรวม น้อยกว่าผู้ที่เป็นสื่อมวลชน

สมมติฐานย่อยที่ ๑.๒ ระดับการศึกษาที่แตกต่างมีการรับรู้เกี่ยวกับหลักสูตรนิเทศศาสตร์โดยรวมแตกต่างกัน กล่าวคือ ผู้ที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีจะมีการรับรู้เกี่ยวกับหลักสูตรนิเทศศาสตร์ โดยรวม มากกว่าผู้ที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี

สมมติฐานที่ ๒ ประชาชนในเขตจังหวัดชลบุรีที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกัน มีแนวโน้มการศึกษาต่อในหลักสูตรนิเทศศาสตร์แตกต่างกัน

สมมติฐานย่อยที่ ๒.๑ อาชีพที่แตกต่างมีแนวโน้มการศึกษาต่อในหลักสูตรนิเทศศาสตร์ โดยรวม แตกต่างกัน กล่าวคือ ผู้ที่เป็นนักเรียนและนิสิต/นักศึกษามีแนวโน้มการศึกษาต่อในหลักสูตรนิเทศ

ศาสตร์ โดยรวม มากกว่าผู้ที่ เป็นพนักงาน เอกชนและผู้ประกอบธุรกิจส่วนตัว ในขณะที่ผู้ ที่ประกอบธุรกิจส่วนตัว มีแนวโน้มการศึกษา ต่อในหลักสูตรนิเทศศาสตร์ โดยรวม น้อยกว่า ผู้ที่เป็นสื่อมวลชน

สมมติฐานย่อยที่ ๒.๒ ระดับ การศึกษาที่แตกต่างกันมีแนวโน้มการศึกษา ต่อในหลักสูตรนิเทศศาสตร์ โดยรวม ไม่ แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๓ การรับรู้เกี่ยวกับ หลักสูตรนิเทศศาสตร์ของประชาชนในเขต จังหวัดชลบุรี มีความสัมพันธ์กับแนวโน้ม การศึกษาต่อในหลักสูตรนิเทศศาสตร์

สมมติฐานย่อยที่ ๓.๑ การรับรู้ เกี่ยวกับ หลักสูตร นิเทศ ศาสตร์ ด้านเนื้อหาวิชา มีความสัมพันธ์กับแนวโน้ม การศึกษาต่อในหลักสูตรนิเทศศาสตร์ โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปในเชิงบวก ความสัมพันธ์ที่พบอยู่ในระดับสูง ($r = ๐.๖๑๐$)

สมมติฐานย่อยที่ ๓.๒ การรับรู้ เกี่ยวกับหลักสูตรนิเทศศาสตร์ ด้านสาขาวิชา มีความสัมพันธ์กับแนวโน้มการศึกษาต่อใน หลักสูตรนิเทศศาสตร์โดยความสัมพันธ์ ดังกล่าวเป็นไปในเชิงบวก ความสัมพันธ์ ที่พบ อยู่ในระดับสูง ($r = ๐.๖๑๗$)

สมมติฐานย่อยที่ ๓.๓ การรับรู้ เกี่ยวกับหลักสูตรนิเทศศาสตร์ ด้านโอกาสทาง วิชาชีพมีความสัมพันธ์กับแนวโน้มการศึกษา ต่อในหลักสูตรนิเทศศาสตร์ โดยความสัมพันธ์ ดังกล่าวเป็นไปในเชิงบวก ความสัมพันธ์ที่พบ อยู่ในระดับสูง ($r = ๐.๖๑๕$)

สมมติฐานย่อยที่ ๓.๔ การรับรู้ เกี่ยวกับหลักสูตรนิเทศศาสตร์ ด้านการ

นำไปใช้ประโยชน์ มีความสัมพันธ์กับแนวโน้ม การศึกษาต่อในหลักสูตรนิเทศศาสตร์ โดย ความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปในเชิงบวก ความสัมพันธ์ที่พบอยู่ในระดับสูง ($r = ๐.๖๖$) สมมติฐานย่อยที่ ๓.๕ การรับรู้เกี่ยวกับ หลักสูตรนิเทศศาสตร์ โดยรวมมีความสัมพันธ์ กับแนวโน้มการศึกษาต่อในหลักสูตรนิเทศ ศาสตร์ โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปในเชิง บวก และความสัมพันธ์ที่พบอยู่ในระดับสูง ($r = ๐.๗๔๑$)

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการ สทนากลุ่มค้นพบประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้เกี่ยวกับ หลักสูตรนิเทศศาสตร์ไม่ชัดเจน และรับรู้ใน ลักษณะเดิม คือรับรู้ว่าการหลักสูตรนิเทศศาสตร์ เน้นด้านสื่อสารมวลชน การสื่อสาร การ โฆษณา การประชาสัมพันธ์ การแสดงวาท วิทยา ที่เกี่ยวกับการพูด และการผลิตสื่อ

ด้านเนื้อหาวิชา กลุ่มตัวอย่างยังขาด การรับรู้ว่าปัจจุบันหลักสูตรนิเทศศาสตร์ได้ ปรับเปลี่ยนเพิ่มเติมให้ทันยุค ทันสมัยต่อการ เปลี่ยนแปลงของสังคม โดยนำเอาศาสตร์ด้าน การสื่อสารมาบูรณาการกับศาสตร์อื่น เช่น สื่อสารการตลาด สื่อสารองค์กร สื่อสารดิจิทัล สื่อสารเชิงกลยุทธ์ เป็นต้น

ด้านสาขาวิชา กลุ่มตัวอย่างยังรับรู้ อยู่เป็นจำนวนน้อยกว่าหลักสูตรนิเทศศาสตร์ใน ปัจจุบันได้นำเอาองค์ความรู้ด้านอื่นๆ เช่น การตลาด สื่อดิจิทัล แปรนด์ เข้ามาประยุกต์ เป็นสาขาวิชาใหม่ๆ

ด้านโอกาสทางวิชาชีพ กลุ่มตัวอย่าง มีการรับรู้งานด้านนิเทศศาสตร์ ในลักษณะ เดิม ทั้ง ๆ ที่ในปัจจุบันโอกาสทางวิชาชีพของ นักนิเทศศาสตร์ได้เปิดกว้างมากขึ้น มีงานด้าน

อื่น ๆ ที่ต้องใช้องค์ความรู้ด้านการสื่อสารเข้ามาประกอบมากยิ่งขึ้น

ด้านการนำไปใช้ประโยชน์ กลุ่มตัวอย่างยังขาดการรับรู้ว่าการเรียนในหลักสูตรนิเทศศาสตร์สามารถนำไปใช้ประโยชน์ด้านการประกอบธุรกิจส่วนตัว การเป็นนักขาย การเป็น StartUp การปั้นแบรนด์ของสินค้าให้เป็นที่รู้จักได้

แนวโน้มการศึกษาต่อในหลักสูตรนิเทศศาสตร์ มีกลุ่มตัวอย่างบางส่วนที่มองว่าหลักสูตรนิเทศศาสตร์มีความน่าสนใจ เพราะสามารถนำความรู้ที่เรียนไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพต่างๆ ได้อย่างหลากหลาย เพราะนิเทศศาสตร์เป็นศาสตร์ที่เน้นการสื่อสารและมองว่าทุกอาชีพ ทุกบริบททางสังคมย่อมต้องใช้การสื่อสาร ยิ่งในยุคปัจจุบันที่เป็นยุคของการสื่อสารแบบไร้พรมแดน สื่อสังคมออนไลน์ได้เข้ามามีบทบาทมากยิ่งขึ้น ดังนั้นความสามารถด้านการสื่อสารจึงเข้ามามีบทบาทยิ่งสำหรับการประกอบอาชีพ

๖. อภิปรายผล

จากการศึกษาพบว่ามีประเด็นสำคัญหรือข้อค้นพบที่น่าสนใจซึ่งจะนำมาอภิปรายผลดังนี้

ข้อค้นพบจากการศึกษา การรับรู้เกี่ยวกับหลักสูตรนิเทศศาสตร์ พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งผลการศึกษาทั้งวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพได้ผลการศึกษาที่สอดคล้องในแนวทางเดียวกัน และเมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ด้านโอกาสทางวิชาชีพและด้านการ

นำไปใช้ประโยชน์ มากที่สุด อยู่ในระดับดี สอดคล้องกับ สุธาสิณี นีรัตติมานนท์^๔ ศึกษาเรื่อง การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานิตเทศศาสตร์ในศตวรรษที่ ๒๑ ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาบัณฑิตในสาขาวิชานิตเทศศาสตร์ ให้เหมาะสมกับศตวรรษที่ ๒๑ ถือว่ามีความสำคัญมาก หลักสูตรนิเทศศาสตร์ควรมีจุดมุ่งหมายเน้นให้นักศึกษา คิดเป็น ปฏิบัติเป็น แก้ปัญหาเป็น สามารถประยุกต์ความรู้ในการทำงานได้

เน้นการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ นิเทศศาสตร์หรือสหกิจศึกษา หลักสูตรต้องสามารถผลิตบัณฑิตที่ตอบสนองต่อตลาดแรงงานในปัจจุบัน ทั้งระหว่างนักวิชาการและนักวิชาชีพ ควรต้องมีการวางแผนร่วมกัน มองตลาดร่วมกัน เรียนรู้ร่วมกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายคือการผลิตบัณฑิตนิเทศศาสตร์ที่มีโอกาสทางวิชาชีพและสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้อย่างสูงสุด

สอดคล้องกับ แนวคิดด้านปรัชญาการศึกษา ที่นำเสนอโดย คริสโตเฟอร์ เจ ลูคัส^๕ ได้แสดงความเห็นว่า ปรัชญาการศึกษา คือ ความคิด ความเชื่อ หรือทักษะที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา โดยมุ่งเน้นให้ใช้

^๔ สุธาสิณี นีรัตติมานนท์, “การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาสาขาวิชานิตเทศศาสตร์ในศตวรรษที่ ๒๑”, วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต, (กรกฎาคม-ธันวาคม, ๒๕๖๐), หน้า ๒๐๔ – ๒๒๖.

^๕ Christopher J. Lucas, *What is Philosophy of Education*, (New York: The Mc Millan Company, 1970), p.136.

การศึกษาเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนให้คิดเป็น ปฏิบัติได้ และนำไปสู่การพัฒนาตนเอง เช่นเดียวกับ จอร์จ เอฟ เนลเลอร์^๖ ได้ให้ความหมายของปรัชญาการศึกษาไว้ว่า ปรัชญาการศึกษา คือ ผลจากการแสวงหาความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาอย่างชัดเจน ไหสามารถนำไปใช้เป้นแนวทางในการกำหนดจุดมุ่งหมายและการบริหารจัดการนโยบายทางการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคปัจจุบัน เพื่อให้สามารถพัฒนาบัณฑิตที่ตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานในปัจจุบันได้

จะเห็นได้ว่า การปรับเปลี่ยนของหลักสูตรนิเทศศาสตร์ สามารถนำแนวคิดด้านปรัชญาการศึกษา มาประยุกต์ใช้เป็นกรอบในการปรับเปลี่ยนหลักสูตร ทั้งนี้เนื่องจากว่าโดยเนื้อแท้แล้วปรัชญาการศึกษาก็คือปรัชญาของการพัฒนามนุษย์และสังคมนั่นเอง เพื่อให้การจัดการศึกษาได้เกิดประโยชน์สูงสุด บรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ อาทิ นำปรัชญาการศึกษามาช่วยในการกำหนดเป้าหมายของการศึกษา นำมาช่วยในการวิเคราะห์เนื้อหาของการศึกษา เป็นต้น^๗

ในขณะที่ผลการศึกษาจากการสัมภาษณ์กลุ่มในครั้งนี้พบว่า กลุ่มตัวอย่าง

รับรู้ว่ามีผู้สำเร็จการศึกษาด้านนิเทศศาสตร์มีสายงานและมีโอกาสทางวิชาชีพพร้อมรับอยู่มาก แต่เป็นสายงานที่ค่อนข้างเฉพาะเจาะจง และจะต้องเป็นบุคคลที่มีทักษะด้านการสื่อสาร ชอบการนำเสนอมีบุคลิกภาพดีมีความมั่นใจในตนเอง สามารถสื่อสารต่อหน้าสาธารณชนได้ เพื่อให้สามารถประกอบอาชีพทั้งในวงการบันเทิง องค์กรหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชนได้ เช่น การเข้าทำงานที่บริษัทโฆษณา บริษัทที่รับทำงานด้านสิ่งพิมพ์ หรือรับงานด้านการออกแบบ หรือการเป็นนักประชาสัมพันธ์ให้แก่หน่วยงานภาครัฐ บริษัทเอกชน เป็นต้น จะเห็นได้ว่าแม้ว่ากลุ่มตัวอย่างจะมีการรับรู้เกี่ยวกับโอกาสทางวิชาชีพด้านงานนิเทศศาสตร์อยู่ในระดับดี แต่การรับรู้ที่นั่นยังคงจำกัดอยู่เพียงสายงานในลักษณะเดิม ทั้งๆ ที่ในปัจจุบันโอกาสทางวิชาชีพของหลักสูตรด้านนิเทศศาสตร์ได้เปิดกว้างมากขึ้น มีงานด้านอื่นๆ ที่ต้องใช้องค์ความรู้ด้านการสื่อสารเข้ามาประกอบมากขึ้น

นอกจากนี้ ประเด็นการรับรู้เกี่ยวกับหลักสูตรนิเทศศาสตร์ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีข้อค้นพบที่น่าสนใจดังนี้

ด้านเนื้อหาวิชา ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้หลักสูตรนิเทศศาสตร์ด้านเนื้อหาวิชาว่าเป็นหลักสูตรที่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้มีทักษะการนำเสนอได้เป็นอย่างดี มากที่สุด รองลงมา คือ กลุ่มตัวอย่างรับรู้ว่ามีเนื้อหาวิชาของหลักสูตรนิเทศศาสตร์สามารถพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้มีความเชี่ยวชาญด้านการสื่อสารเพื่อการตลาดได้ ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษา

^๖ George F. Kneller, *Educational psychology*, (Ohio, OH: Charles E. Morrill Publishing, 1971), p. 2.

^๗ พิมพ์พรธน เทพสุเมธานนท์ และคณะ, *ปรัชญาการศึกษา เบื้องต้น*, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๒), หน้า ๘๐.

ของ พนม คลีฉายา^๙ ที่ได้ศึกษาแนวโน้มวิชาชีพ หลักสูตร และคุณสมบัติพึงประสงค์ของบัณฑิตสาขาวิชาการประชาสัมพันธ์ ผลการศึกษาพบว่า ความรู้และทักษะที่สำคัญสำหรับการประกอบอาชีพนักประชาสัมพันธ์ ซึ่งอยู่ในแขนงเดียวกันกับหลักสูตรนิเทศศาสตร์ ได้แก่ งานด้านการสื่อสารการตลาด การติดต่อประสานงาน การวิเคราะห์ประเด็น การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ การคิดเชิงวิเคราะห์ ทักษะการนำเสนองาน ทักษะการเจรจาต่อรอง และการใช้สื่อสังคมออนไลน์ เป็นต้น นอกจากนี้ผลการศึกษา ยังสอดคล้องกับ เนื้อหารายวิชาของหลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต^{๑๐} ซึ่งมีรายวิชาเกี่ยวกับการสื่อสารการตลาด การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ การสื่อสารการตลาดและแบรนด์ เป็นต้น และในทุก รายวิชาเน้นทักษะการนำเสนองานและความคิดสร้างสรรค์

ด้านสาขาวิชา ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้หลักสูตรนิเทศศาสตร์ด้านสาขาวิชาว่าปัจจุบันหลักสูตรมีสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการสื่อสารสื่อดิจิทัลมากที่สุด รองลงมา คือ รับรู้ว่าไม่มีสาขาวิชาที่

^๙ พนม คลีฉายา, “แนวโน้มวิชาชีพ หลักสูตร และคุณสมบัติพึงประสงค์ของบัณฑิตสาขาวิชาการประชาสัมพันธ์”. **วารสารการประชาสัมพันธ์และการโฆษณา**, (กรกฎาคม-ธันวาคม, ๒๕๕๘) หน้า ๔๒-๔๙.

^{๑๐} หลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี. **มคอ.๒**. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี. หน้า ๑๓-๑๖.

เกี่ยวข้องกับการบริหารการสื่อสารการตลาด แต่เป็นการรับรู้ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับเนื้อหารายวิชาของหลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต^{๑๑} ซึ่งมีรายวิชาเกี่ยวกับการสื่อสารการตลาด การสื่อสารสื่อดิจิทัล การวางแผน การสื่อสารสำหรับสื่อดิจิทัล เป็นต้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ พนม คลีฉายา^{๑๒} ศึกษาเรื่อง แนวโน้มวิชาชีพ หลักสูตร และคุณสมบัติพึงประสงค์ของบัณฑิตสาขาวิชาการประชาสัมพันธ์ ผลการศึกษาพบว่า ทักษะที่สำคัญของนักประชาสัมพันธ์ซึ่งถือเป็นแขนงหนึ่งในหลักสูตรนิเทศศาสตร์ก็คือ ทักษะการใช้สื่อใหม่ การใช้สื่อสังคมออนไลน์ การติดต่อ งานสร้างความสัมพันธ์กับกลุ่มต่างๆ ความเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี เป็นต้น เช่นเดียวกับ สุธาสินี นีรัตติมานนท์^{๑๓} ศึกษาเรื่อง การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานิเทศศาสตร์ ในศตวรรษที่ ๒๑ ที่

^{๑๑} หลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี. **มคอ.๒**. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี. หน้า ๑๓-๑๖.

^{๑๒} พนม คลีฉายา, “แนวโน้มวิชาชีพ หลักสูตร และคุณสมบัติพึงประสงค์ของบัณฑิตสาขาวิชาการประชาสัมพันธ์”. **วารสารการประชาสัมพันธ์และการโฆษณา**, (กรกฎาคม-ธันวาคม, ๒๕๕๘) หน้า ๔๒-๔๙.

^{๑๓} สุธาสินี นีรัตติมานนท์, “การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาสาขาวิชานิเทศศาสตร์ในศตวรรษที่ ๒๑”, **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต**, (กรกฎาคม-ธันวาคม, ๒๕๖๐), หน้า ๒๐๔ - ๒๒๖.

กล่าวว่าบัณฑิตในศตวรรษที่ ๒๑ ต้องก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการสื่อสาร

ถึงแม้ว่ากลุ่มตัวอย่างจะมีการรับรู้เกี่ยวกับสาขาวิชาของหลักสูตรนิเทศศาสตร์ว่ามีสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการสื่อสารสื่อดิจิทัล และสื่อสารการตลาด แต่เป็นการรับรู้ในระดับปานกลางเท่านั้น สอดคล้องกับผลการศึกษาจากการสนทนากลุ่ม (focus group discussion) จากงานวิจัยเชิงคุณภาพในครั้งใหม่ที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ด้านเนื้อหาวิชาเกี่ยวกับหลักสูตรนิเทศศาสตร์ อยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น กลุ่มตัวอย่างรับรู้ได้ว่าสาขาวิชาของหลักสูตรนิเทศศาสตร์มีหลายสาขาวิชา แต่จะเน้นสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการนำเสนอ การพูดในที่สาธารณะ การจัดรายการ การเป็นผู้ดำเนินรายการ งานด้านการข่าว การผลิตรายการ การผลิตสื่อ การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การกำกับ การแสดง แต่ที่น่าสนใจ คือ กลุ่มตัวอย่างยังไม่ค่อยรับรู้ว่ามีหลักสูตรได้มีการปรับปรุง พัฒนาสาขาวิชาและเนื้อหาวิชาให้หลากหลายทันสมัย และแตกต่างไปจากเดิม กลุ่มตัวอย่างยังรับรู้อยู่เป็นจำนวนน้อยกว่าหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในปัจจุบันได้นำเอาองค์ความรู้ด้านอื่นเข้ามาประยุกต์ในเนื้อหาวิชาและเปิดสาขาวิชาใหม่ๆในหลักสูตรนิเทศศาสตร์

ด้านโอกาสทางวิชาชีพ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างรับรู้ว่ามีความสำเร็จการศึกษาในหลักสูตรนิเทศศาสตร์สามารถปฏิบัติงานเกี่ยวกับด้านการตลาด การส่งเสริมการขายให้แก่องค์กรธุรกิจต่าง ๆ ได้ อยู่ในระดับน้อยที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสนทนากลุ่มในครั้งนี้ ที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยังมีการรับรู้เกี่ยวกับ

โอกาสทางวิชาชีพใหม่ๆ ของสายงานด้านนิเทศศาสตร์ อาทิ งานด้านการสื่อสารการตลาด การสร้างแบรนด์ การสื่อสารองค์กร การสื่อสารผ่านสื่อดิจิทัล สื่อออนไลน์ การติดต่อดูแลลูกค้า และการบริหารจัดการกิจกรรมพิเศษทางการตลาด ค่อนข้างน้อยอยู่ ดังนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตบัณฑิตด้านนิเทศศาสตร์ควรสร้างการรับรู้ในประเด็นด้านโอกาสทางวิชาชีพด้านนิเทศศาสตร์ให้แก่กลุ่มเป้าหมายเพิ่มมากขึ้น

ด้านการนำไปใช้ประโยชน์ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้หลักสูตรนิเทศศาสตร์ ว่าสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการประกอบธุรกิจได้อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาด้านโอกาสทางวิชาชีพ ที่กลุ่มตัวอย่างรับรู้ว่ามีหลักสูตรนิเทศศาสตร์สามารถปฏิบัติงานเกี่ยวกับด้านการตลาด การส่งเสริมการขายให้แก่องค์กรธุรกิจต่าง ๆ ได้ อยู่ในระดับน้อยที่สุด แต่อย่างไรก็ตาม จากการสนทนากลุ่มในครั้งใหม่ที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างบางส่วนที่เคยได้มีโอกาสเข้าร่วมอบรมเรื่องการสื่อสารการตลาด การสร้างแบรนด์จากผู้เชี่ยวชาญสายนิเทศศาสตร์ มีการรับรู้และเข้าใจหลักสูตรนิเทศศาสตร์ได้ถูกต้องมากขึ้น เกิดมุมมองที่กว้างขวางมากขึ้นว่า ในโลกยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ศาสตร์หลาย ๆ ศาสตร์ก็ได้มีการปรับเปลี่ยนพัฒนาเนื้อหาหลักสูตร ให้ตอบโจทย์ความต้องการของผู้เรียน สภาพสังคมและการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยมากขึ้น นิเทศศาสตร์เองก็เช่นกัน เป็นหลักสูตรที่ได้มีการปรับเปลี่ยนได้อย่างน่าสนใจ และสามารถนำความรู้ด้านนิเทศ

ศาสตร์ ไปใช้ประโยชน์ด้านการประกอบธุรกิจได้เป็นอย่างดี

ข้อค้นพบจากการศึกษาที่น่าสนใจอีกประเด็นหนึ่งก็คือ แนวโน้มการศึกษาต่อในหลักสูตรนิเทศศาสตร์ พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าหลักสูตรนิเทศศาสตร์เป็นหลักสูตรที่เข้ากับยุคการสื่อสารสังคมออนไลน์ มากที่สุด อยู่ในระดับดี รองลงมา คือ กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าผู้ที่จบหลักสูตรสามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพได้หลายหลาย อยู่ในระดับดี สอดคล้องกับแนวคิดสื่อสังคมออนไลน์ (social media) ที่กล่าวว่า สื่อสังคมออนไลน์ เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการสร้างการรับรู้ในแบรนด์ (brand awareness) สามารถช่วยในการสนับสนุนเอกลักษณ์ของแบรนด์ (brand identity) สื่อสังคมออนไลน์เป็นเครื่องมือที่ช่วยในการเปิดเผยข้อมูล กลยุทธ์ต่าง ๆ ของคู่แข่ง^{๑๓}

จะเห็นว่าได้มีการนำสื่อสังคมออนไลน์มาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนในหลักสูตรนิเทศศาสตร์ เนื่องจากหลักสูตรนิเทศศาสตร์เป็นหลักสูตรที่มีองค์ความรู้เกี่ยวกับการใช้สื่อ และการสื่อสาร ดังนั้นเมื่อยุคสมัยเปลี่ยนแปลงไป ประเภทของสื่อมีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น หลักสูตรนิเทศศาสตร์จึงต้องมีการนำเอาสื่อสังคมออนไลน์มาประจรร่วมกับหลักสูตร จะเห็นได้จากการมีเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวกับการสื่อสารการตลาดบน

สื่อดิจิทัล การวางแผนงานประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อดิจิทัล เป็นต้น

เมื่อหันมาพิจารณา หลักสูตรนิเทศศาสตร์ ในยุคที่การสื่อสารก้าวเข้าสู่เครือข่ายสังคมออนไลน์ หลักสูตรนิเทศศาสตร์ ก็ได้มีการพัฒนาสาขาวิชาอย่างไม่หยุดนิ่งเช่นกัน โดยแตกแขนงสาขาวิชาเรียนขึ้นมาใหม่ ได้แก่ สาขาการสื่อสารการตลาด สาขาการสื่อสารแบรนด์ สาขาการสื่อสารองค์กร และสาขาการสื่อสารสื่อดิจิทัล โดยสาขาต่าง ๆ เหล่านี้ มุ่งเน้นศึกษาเทคนิค กลยุทธ์ และการบริหารการสื่อสาร และการใช้สื่อ เพื่อเป็นตัวจักรสำคัญในการขับเคลื่อนสินค้าและบริการให้มีภาพลักษณ์ที่ดีมีแบรนด์ที่แข็งแกร่ง มีศักยภาพทางการแข่งขัน และสามารถใช้ทักษะและกลยุทธ์ทางการสื่อสารที่เฉียบคมสื่อสารไปยังกลุ่มลูกค้าเป้าหมายได้อย่างเข้าถึงและโดนใจ จนนำไปสู่การตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการในที่สุด เห็นได้ว่านิเทศศาสตร์มีลักษณะเป็นสาขาที่สามารถบูรณาการองค์ความรู้เข้ากับศาสตร์วิชาอื่น ๆ ได้ จึงได้มีการนำองค์ความรู้ด้านนิเทศศาสตร์ไปประยุกต์ใช้ในการขจัดปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารและการอยู่ร่วมกันของสังคม

ส่วนข้อค้นพบที่ว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าผู้ที่จบหลักสูตรนิเทศศาสตร์สามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพได้หลากหลาย อยู่ในระดับดี ซึ่งข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของพิชัย ทองดีเลิศ ญัฐ สมณคุปต์ และสุภาภรณ์ เลิศศิริ^{๑๔} ที่ศึกษาเรื่อง แนวโน้ม

^{๑๓} Okonkwo, Uche, *Luxury*

online styles, systems, strategies, (New York: Palgrave Macmillan, 2010), p.42-58.

^{๑๔} พิชัย ทองดีเลิศ ญัฐ สมณคุปต์ และสุภาภรณ์ เลิศศิริ, *แนวโน้มหลักสูตรบัณฑิตศึกษา*

หลักสูตรบัณฑิตศึกษาศาสาส่งเสริมการเกษตรของสถาบันอุดมศึกษาไทยในทศวรรษหน้า ผลการศึกษาพบว่าหลักสูตรการเรียนการสอนในปัจจุบันควรปรับโครงสร้างของหลักสูตรเน้นทำให้ผู้เรียนได้ฝึกงานวิชาชีพเพิ่มเข้ามา เพื่อให้มีทักษะที่จำเป็นในการประกอบอาชีพเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถประกอบอาชีพได้หลากหลาย

นอกจากนี้ยังมีผลการศึกษาที่น่าสนใจว่า กลุ่มตัวอย่างมีการพูดคุย/สอบถามข้อมูล/แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคลอื่นเกี่ยวกับหลักสูตรนิเทศศาสตร์อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาจากการสนทนากลุ่ม (focus group discussion) จากงานวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้ที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีแนวโน้มการศึกษาในหลักสูตรนิเทศศาสตร์ระดับปานกลาง เนื่องจากยังไม่ได้รับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตรเท่าที่ควร จึงยังขาดข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตรที่จะนำมาแลกเปลี่ยนกัน ทำให้แนวโน้มการศึกษาต่อในหลักสูตรอยู่ในระดับปานกลาง

การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มอาชีพกับการรับรู้และแนวโน้มการศึกษาต่อหลักสูตรนิเทศศาสตร์ ข้อค้นพบที่น่าสนใจคือ อาชีพที่แตกต่างกัน มีการรับรู้เกี่ยวกับหลักสูตรนิเทศศาสตร์ โดยรวม แตกต่างกัน กล่าวคือ ผู้ที่ประกอบธุรกิจส่วนตัวมีการรับรู้

เกี่ยวกับหลักสูตรนิเทศศาสตร์น้อยที่สุด และอาชีพที่แตกต่างกัน มีแนวโน้มการศึกษาต่อหลักสูตรนิเทศศาสตร์ แตกต่างกัน โดยผู้ที่ประกอบธุรกิจส่วนตัวมีการรับรู้เกี่ยวกับหลักสูตรนิเทศศาสตร์น้อยที่สุด จากข้อค้นพบข้างต้น แสดงให้เห็นว่ากลุ่มผู้ประกอบการส่วนตัวยังคงมีการรับรู้เกี่ยวกับหลักสูตรนิเทศศาสตร์ไม่มากนัก จึงทำให้แนวโน้มการศึกษาต่อในหลักสูตรนิเทศศาสตร์ของกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจส่วนตัวมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มอาชีพอื่น สอดคล้องกับผลการศึกษาของงานวิจัยเชิงคุณภาพในครั้งนี้ที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างยังขาดการรับรู้ว่าการเรียนในหลักสูตรนิเทศศาสตร์สามารถนำไปใช้ประโยชน์ด้านการประกอบธุรกิจส่วนตัว การเป็นนักขาย การเป็น StartUp การปั้นแบรนด์ของสินค้าให้เป็นที่รู้จักได้ ทั้ง ๆ ที่หลักสูตรนิเทศศาสตร์มีเนื้อหาวิชาและสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารการตลาด การโฆษณา และการสื่อสารสื่อดิจิทัล นั่นก็เป็นเพราะว่ากลุ่มตัวอย่างยังคงรับรู้หลักสูตรนิเทศศาสตร์ในลักษณะเดิมที่เน้นด้านการสื่อสารมวลชนและการผลิตสื่อ ดังนั้นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับหลักสูตรนิเทศศาสตร์ควรเน้นย้ำและให้ข้อมูลในเรื่องเกี่ยวกับสาขาวิชาใหม่ ๆ ที่เปิดสอนเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายเกิดการปรับเปลี่ยนการรับรู้ให้มีความถูกต้อง ชัดเจนยิ่งขึ้น

ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้หลักสูตรนิเทศศาสตร์กับแนวโน้มการศึกษาต่อหลักสูตรนิเทศศาสตร์ ข้อค้นพบว่าการรับรู้เกี่ยวกับหลักสูตรนิเทศศาสตร์ ทุกด้าน มีความสัมพันธ์กับแนวโน้มการศึกษาต่อในหลักสูตรนิเทศศาสตร์ โดยรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดย

สาขาส่งเสริมการเกษตรของสถาบันอุดมศึกษาไทยในทศวรรษหน้า การประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 48: สาขาส่งเสริมการเกษตรและคหกรรมศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๕๓), หน้า ๔๔-๔๕.

ความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปในเชิงบวก กล่าวคือ ผู้ที่มีการรับรู้เกี่ยวกับหลักสูตรนิเทศศาสตร์อยู่ในระดับมาก จะมีแนวโน้มการศึกษาต่อในหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในระดับมากด้วยเช่นกัน โดยความสัมพันธ์ที่พบอยู่ในระดับสูง

จะเห็นได้ว่าการรับรู้กับแนวโน้มการแสดงพฤติกรรม การแสดงท่าที เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อกัน กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ เรามีท่าทีหรือพฤติกรรมต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างไร ย่อมขึ้นอยู่กับการที่เรารับรู้หรือตีความหมายต่อสิ่งนั้น การรับรู้ข่าวสารต่าง ๆ จะต้องอาศัยความรู้เดิมหรือประสบการณ์เดิม รวมไปถึงการเรียนรู้ทางสังคมและวัฒนธรรม (cultural training) เป็นเครื่องมือช่วย กระบวนการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของผู้รับสาร จะแตกต่างกันไปตามประสบการณ์ การเรียนรู้ทางสังคม ทัศนคติ และความเชื่อของผู้รับสาร ดังนั้น การให้ข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตรนิเทศศาสตร์

อย่างถูกต้อง ชัดเจน เพียงพอ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายได้รับรู้ ย่อมทำให้กลุ่มเป้าหมายมีข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการศึกษาต่อในหลักสูตรนิเทศศาสตร์ได้อีกแนวทางหนึ่ง สำหรับผลการวิจัยเชิงคุณภาพสามารถอภิปรายได้ ดังนี้กลุ่มตัวอย่างรับรู้หลักสูตรนิเทศศาสตร์ว่าเป็นหลักสูตรที่เน้นด้านการสื่อสารมวลชน การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การแสดง วาทวิทยา ทั้งนี้เนื่องมาจากหลักสูตรนิเทศศาสตร์มีจุดกำเนิดเริ่มต้นจากงานด้านสื่อสารมวลชน วาทวิทยา การประชาสัมพันธ์ เป็นต้น สอดคล้องกับปัจจุบัน หลักสูตรนิเทศศาสตร์ จึงได้ปรับเนื้อหาวิชา สาขาวิชา โดยเพิ่มเติมเกี่ยวกับการสร้างแบรนด์ การสื่อสารการตลาด สื่อดิจิทัล ทั้งนี้เนื่องมาจากนิเทศศาสตร์ มีแกนหลักเกี่ยวกับด้านการสื่อสาร ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ร่วมกับศาสตร์ด้านอื่นได้เป็นอย่างดี เป็นผลให้โอกาสทางวิชาชีพ และการนำไปใช้ประโยชน์อย่างกว้างขวาง

บรรณานุกรม

- พนม คลี่ฉายา. “แนวโน้มนิเทศศาสตร์ หลักสูตร และคุณสมบัติพึงประสงค์ของบัณฑิตสาขาวิชาการ
ประชาสัมพันธ์”. วารสารการประชาสัมพันธ์และการโฆษณา, (กรกฎาคม-ธันวาคม,
๒๕๕๘), หน้า ๓๑-๕๓.
- พิชัย ทองดีเลิศ, ญัฐ สมณคุปต์ และสุภาภรณ์ เลิศศิริ. แนวโน้มหลักสูตรบัณฑิตศึกษาศาษา
ส่งเสริมการเกษตรของสถาบันอุดมศึกษาไทยในทศวรรษหน้า การประชุมทาง
วิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ ๔๘: สาขาส่งเสริมการเกษตรและค
หกรรมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร:มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์, นุชนาถ สุนทรพันธุ์ และวินิตา สุทธิสมบุรณ์. **ปรัชญาการศึกษา
เบื้องต้น**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๒.
- ภิเชก ชัยนิรันดร์. การตลาดแนวใหม่ผ่าน social media. กรุงเทพมหานคร:ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- วิรัช ฤทธิรัตนกุล. **นิเทศศาสตร์กับการประชาสัมพันธ์เพื่อการตลาด**. กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ด
ยูเคชั่น.
- สุธาสิณี นิรัตติมานนท์. “การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาสาขาวิชานิเทศศาสตร์ในศตวรรษที่
๒๑”. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต. (กรกฎาคม-ธันวาคม, ๒๕๖๐).
หน้า ๒๐๔- ๒๒๖.
- หลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี. **มคอ.๒**. ชลบุรี:
มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี, ๒๕๕๙.
- Flapper, Joseph T. **The effect of mass communication**. New York, NY: Free
Press, 1960.
- Garrison, K.C. & Magoon, R. **Educational psychology**. Ohio, OH: Charles E. Morrill
Publishing, 1972.
- Kneller, George F. **Introduction to the Philosophy of Education**. New York: John
Wiley & Sons, 1964.
- Lucus, C J. **What is Philosophy of Education**. New York: The Mc Millan
Company, 1970.
- Okonkwo, Uche. **Luxury online styles, systems, strategies**. New York: Palgrave
Macmillan, 2010.

